

Egzisztenciális létkérdés, önterápia, megmaradás

Alföldi László András kiállításáról /RAM Colosseum, 2017/

„...számomra az alkotás szellemi egzisztenciális létkérdés, önterápia, mindenféle pragmatikus haszon nélkül, de az életben maradás nélkülözhetetlen feltétele...” /A.L.A./

Képzőművésznél, ha érzelmi strukturalista módon „képez” képeket és közöl tartalmakat, talán nem lehet mellékes a világkép sem, mely egész munkamenetében szinte folyamatos értelmezési gyakorlatban, másság-kontrollban, eltérő vagy alanyi egzisztenciában fogalmazza meg önmaga sajátlagosságát. Alföldi a megformált poézis, a felület-reflexiók mélyén lakozó álmvilágok, meggyűródött jelentések, absztraktummá ragasztott asszociációk éltetője, vagy tán a mindenkori szakrális örökségek közötti ablaknyitások kísérletező egyénisége. Szinte minden alkotása ablak – vagy az is –, kitekintéssel egy mindenkori ikonosztázra, folton-folt képek textuális valóságára, rétegzett konstruktumok életvilágára és ritmikájára. A budapesti RAM Colosseum falai között, ennek üvegterében lényegében olyan kép-építések és olvasati nyomvonalak rögtönzőjeként, ki- és megdolgozott alkotások, tipografikus és mitologikus áthallások-átjárások alkotójaként mutatkozik, aki képeinek sorozatait, az egyes opuszok változatait olykor nem is önálló műként, hanem valamely „többszörös közel-képig” vitt kísérletként mutatkozó alkotások formájában kínálja szemünk elé.¹ Olykor kételkedni hagy: befejezett, vagy még „sosem-kész” képek, alakulni hajlamos kompozíciók soraival-sorozataival lep meg, s „elkészül-e” a kép bármikor is – avagy a geometrikus látványerő inkább a vizualitás folytonos „textuális” transzformációjának van alávetve mindenkor?

¹ *Ugyanaz és Más XII. Átírás.* 2017. aug. 24. – szept. 24., Budapest, RAM Radnóti Miklós Művelődési Központ.

Persze, a vizuális közlés sokrétű és többrétegű színterén képzeleghet a néző, s gyárthat „olvasatokat” a műből, de vajon ettől jelen lesz-e a rátalálás élménye a művészi üzenettel bármikor is összekapcsolható harmóniában? Alföldi erről ekképp ír: „befejezett, kész képnek...” azt tartja mint „meghatározott munkafolyamatban létrejövő alkotások olyan együttthatóját, amelyek majd csak a kiállításuk során, egymáshoz való viszonyukban kapják meg első, lezárt egységüket, azaz a befejezettség státuszát. Ez a meghatározás eltér a szokványos művészettörténeti megítéléstől, mert nem az egyes képek minőségétől, azok egyedi mondanivalójától, vagy tartalmától függ a véglegesnek ítélt állapotuk, hanem elsősorban az egybeállásuktól. A kiállítás összképe fogja meghatározni, hogy ez a nagyobb egység milyen súlyú mondanivaló hordozására képes, és ennek függvényében szelektálódhatnak majd az egyes művek, hogy alkalmasak-e ezt az egységet szolgálni. Adódik ez a szemlélet abból, hogy sohasem készítettem eladásra szánt alkotásokat, nem szolgáltam ki egyedi megrendeléseket, tehát az alkotói magatartásom és céloom eltér a szokványos festő attitűdtől. A kiállítás szükségességét tartottam meg ebből egyedül, hogy időnként lezárjak egyes sorozatokat, egységbe rendezzem azokat, hogy magam is visszatekinthessek és felmérjem a megtett utat. De a bemutatás alkalmával a külső visszajelzések is fontosak, mert csak ez óv meg a teljes magamba zárkózottságtól, és ennek személyiséget torzító hatásától. Tehát számomra az alkotás szellemi egzisztenciális létkérdés, önterápia, mindenféle pragmatikus haszon nélkül, de az életben maradás nélkülözhetetlen feltétele”.

Alföldi egészséges, talán ha kimódolt is, mindenesetre hatásos „önterápiája” a képi megtörtségek, félbehagyott nyomvonalak, nyomtatott és anyag-voltukból adódó textúrák geometrikus rétegeit megvilágító, sőt egymásra simító árnyalatokban keletkezteti a jelentéseket. Helyenként, mikor önértelmezésre késztetik alapanyagai, maga is megvallja: megannyi „levonatot” lehet készíteni „a kép technikai részéről, amely persze csak eszköz, de nem elhanyagolható tényező abból a szempontból, hogy a mű végül ne csupán a tartalom illusztrálása legyen. Itt a tartalom a vizuális látvány előállításának folyamán jön létre úgy, hogy nem az ismert hagyományos festői eszközökkel lesz lefestve, hanem épp fordított művelet során hívódik elő. Ezáltal felismerhető módon megőrződik az újságpapír eredeti anyagi mivolta (textúrája), és a dekollázshoz hasonlóan közrejátszik a tartalom létrehozásában”.

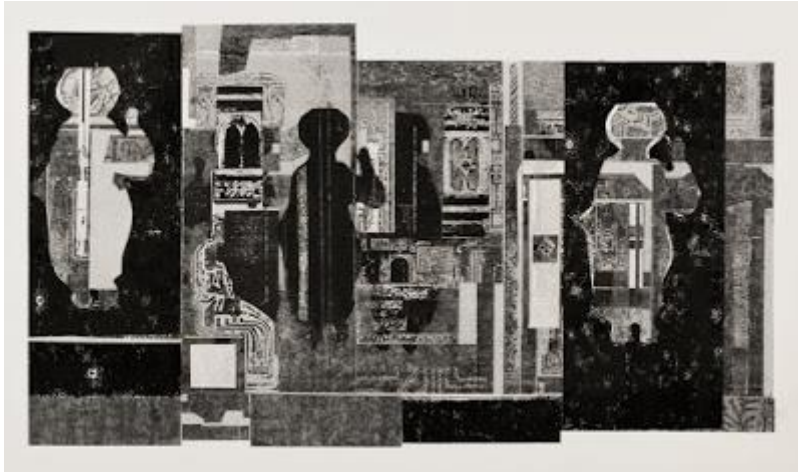

Újságképeinek, „paratípiáinak”, „a fényképanyag hasonlóságával” szinte „nem virtuális áttűnést, hanem anyagban rögzült képet” megjelenítő műveinek alaptónusai olykor szinte csak a színnyomatok verzióit engedik asszociálni, máskor inkább a rárétegzés, újragondolás, változatkeresés meggyőző komolyságával operálnak, hogy összhatásban a képi megtörtségek, felület-megmunkálási különbségek jelezzék magát az alkotási folyamatot is, de nem kevésbé a folyamat-ábrába illeszkedő elemek együttesét, a sodrások formálta befejezettséget, s a létrehozott tartalmi eredményt.

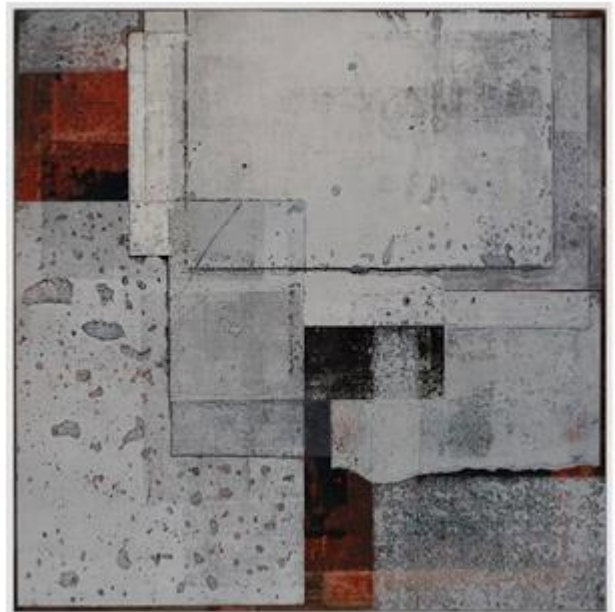
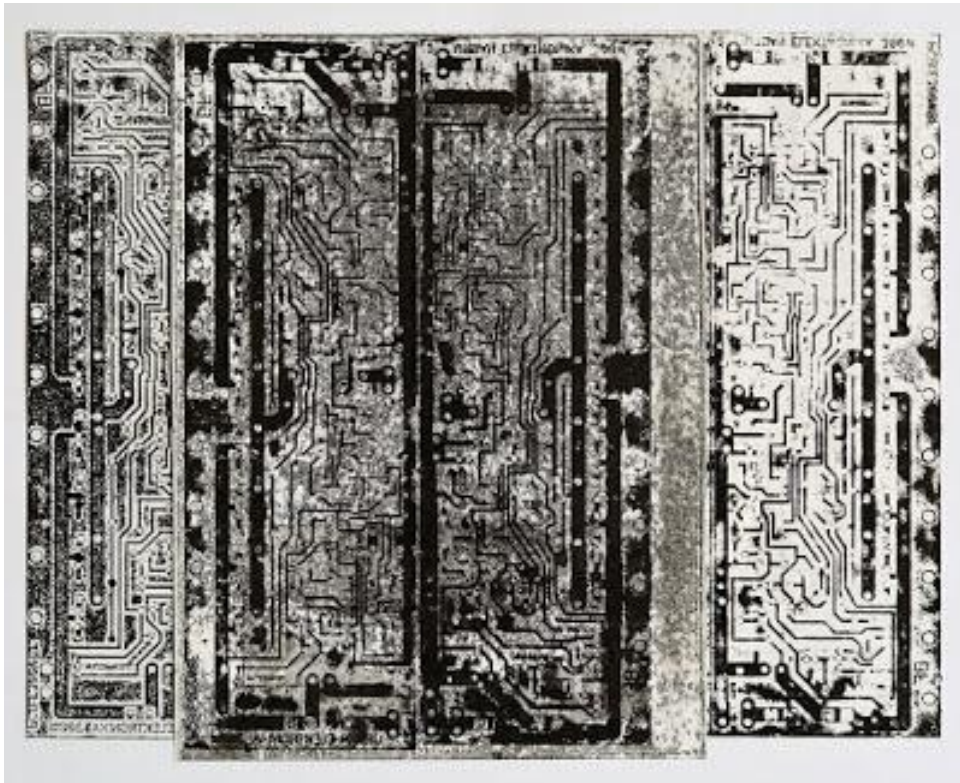
Talán nem csupán a „re-produkciót” rejtő kreáció, hanem sok műve esetében az Ország Lili örökségében fellelhető formai-tartalmi újraértelmezések kapnak saját továbbgondolási mintázatot Alföldi műveiben. Ezt vállalja is. Témaválasztásai, ha tematikusak vagy utaló-értékűek, s Ország hagyatékára, kijelölt útjának követésére asszociálhatók is, tükrözik az attitűdöt, hogy a motívumkincs önfelelt kezelésében

nemegyszer „összefoglalja a különböző megoldások egységét, és a hangsúlyt az áttűnésekre teszi”, „a leglágyabb áttűnésektől, a felületen lefedett képeken át” törekszik „eljutni a kő imitációjáig, amelyben szervesen illeszkednek a fényképek” (példaképpen a *Kőműves Kelemenné* sorozatban), vagy a *Labirintus* klasszikus képzete és rejtélyessége révén asszociálhatók a terek és mozgások síkba „átírásai”.

Alföldi figurális járatai, tükrei, kiskapui és szinte nyomtatott áramkörök tónusában két dimenzióra feszített műtörténeti utalásai nemcsak biblikus tájak, olasz reneszánsz udvari vagy szakrális terek, hanem kortárs vizuális összhatások, applikált magazin-oldalak, szigorúságos fegyellemmel meghaladott struktúrák, vagy épp intimitásaikban őszinte leleplezések, melyek a gyűjtő és átértelmező személyes készleteivel hivatkoznak.²

² <http://andraslaszloalfoldi.blogspot.hu/2017> ; <https://plus.google.com/109933185409885232272>

Az „Ugyanaz és Más” immár XII. verziója (mint cím) is mutatja, hogy „a töredezett falfelület technikai megvalósítása” foglalkoztatja, amelyben „ha még nem is sikerült tökéletesen megoldanom az újságokból származó képek beillesztését, nekem mégiscsak a befalazottságot sugallják” – írja blog-bejegyzésében egy kritikai elemzésre választ keresve. A román kori figurák, az Istenanya stilizált alakja, a házfalak keretezte virtuális létek s a nyomtatott áramköri „falak” kollázsai erőteljes szakrális utalásokkal színesített világokat idéznek tehát, melyekben a motivációk, határok, korlátok és akár építészeti kompozicionális elemek úgy rétegződnek

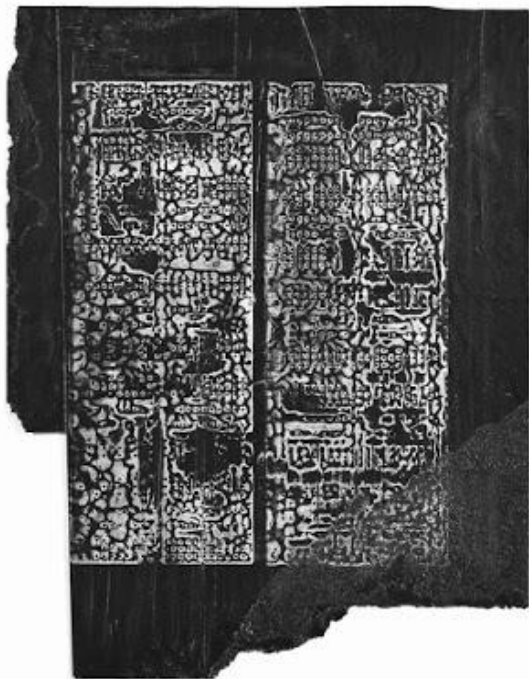
egymásra, mint korunk közléstartalmainak színmintái, felületei vagy direkt üzenetei. Helyenként nemcsak a párhuzamok, ellenpontok vagy metaforikus érzületek idézik valamely klasszikus művészeti, építészeti, elbeszélő vagy stiláris korszak toposzait, hanem a szakrális utalások felé indulást (ám: még nem az érkezést) teszik láthatóvá. Hol egyszerűsödik, hol meg a tartalmi különbségek motívumokba rejtett bonyolult kollázsai révén kimondott üzenetek bonyodalmisságát emelik stiláris kifejező-eszközzé olyan művek is, melyeknek alapjegyeit a legletisztultabb műtörténeti korszakok sugallják, ekképpen feszessé vált összképek rejtik a részek harmóniáját vagy egyszerűsített változatait.

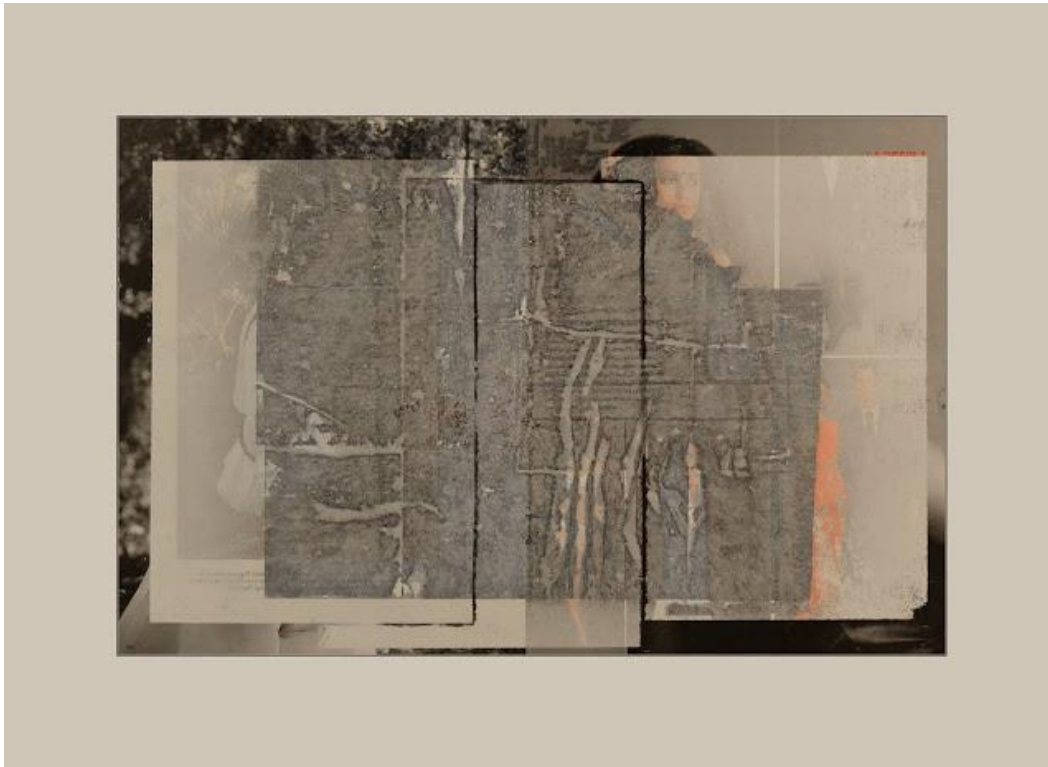
Mint írja is Műhelymunkák – Műhelynapló bejegyzésében: „Ez a kollázs-sorozat Hommage á Ország Lili címmel ötven-hatvan képből áll, és az ... összefüggések miatt szedtem elő újra, ... hogy láthatóvá váljon, az Ország Lilitől származó motívumokról való lassú elszakadás. Az alkotásnak ez a fázisa a legnehezebb és metodikai szempontból a legjobban megkérdőjelezhető, hogy szükséges-e így végigjárni azt az utat, amit a követendő példa esetében látunk. Számomra nélkülözhetetlen, mert csak a közvetlen gyakorlat és megtapasztalás útján tudom érzéklni és átlátni azokat a nehézségeket, amelyeket majd a saját képi világomban megvalósítani szeretnék”.³

³ Műhelymunkák/Műhelynaplók, lásd itt:

<http://andraslaszloalfoldi.blogspot.com.au/2017/03/muhelymunkak-muhelynaplo-9.html>

A műveket persze kíséri nemcsak az interpretáció vizuális univerzumának hangkulisszája, hanem a művész által „alpnak nevezett állapot, amely bizonyos értelemben akár befejezett kép is lehetne. Felépítésében, struktúrájában, színben mindegyik megfelel az önálló kép követelményének, de kérdés, hogy megfelel-e annak az összetett kritérium rendszernek, amit eddig felvázoltam?” – fogalmazza meg önnön opuszaira, az „ugyanaz és más” verzióra adott válaszában, ahol nemcsak Ország Lili „nyomdokában jár” kölcsönzött kollázs-darabjaival, hanem törekvése „áttételesen már inkább Fischer Ernő kompozíciós megoldásaihoz köthető. Maradva a kitűzött cél irányában, hátra van még a fal motívumának technikai kidolgozása, hogy majd további tartalmakkal lehessen megtölteni”. A befejezettséget és a létrejövő tartalmat olykor egyszerűen csak a geometrikus megoldás révén fejezi ki, „de itt végérvényesen eltűnik az a tartalmiság, amely megvalósítása érdekében az egész sorozatot készítem. Ezért vissza kell lépjek az absztrakt motívumok világából, megint a reális képi világ irányába...”. Így következik az összegző, nagyobb művek (lecsupaszított megoldások utáni, póre valóságát jelző) „nagy kérdőjel”, hogy ugyanis „Miként építsem tovább, hogy ne csak imitáció legyen, hanem tartalommal is töltődjön? ... Azt, hogy ma mit látunk, azt meghatározza eddigi látásunk, és hogy mit látunk egy-egy újabb mű megszemplélése után, azt befolyásolja, hogy ezt követően merre fordítjuk a tekintetünket”.

A képértelmezési eljárás, példaképpen egy „Apokrif ikonosztáz” hármasságba tagoló közléstartalma révén „pontosan kifejezi gondolati, lelki és szellemi hozzáállásomat a témához, mivel egyszerre összefogja a hívő-hiteltlenségemet, a kint és bent léteimet. És további bátorítást ad a hagyomány még sarkítottabb újra értelmezésére, a mai jelenségek tárházával való ütköztetésben. És ezzel talán nem csak Ország Lili szellemi öröksége előtt tisztelgek, hanem mesterem, Fischer Ernő előtt is, aki kisarkított módon egyszer úgy fogalmazta meg ars poétikáját, hogy nincs más dolga a festészetében a huszadik század végén, minthogy az újságpapírt ’imádkozhatóvá’ tegye”. Ez a „lezárásként és a probléma tovább bonyolításaként bemutatható egységbe forrt többszörös kép”, melyben „először két önálló négyzetes formájú kép készült, ... majd később összeillesztettem, és lett belőle egy nyújtott téglalap alakú kép. Ma sem vagyok benne biztos, hogy melyik a jobb változat, de az anyagban rögzült kép esetében nincs más választás, valamit valamiért mindig fel kell áldozni”.

S miként a képi gondolkozás kibontakozása körüli értelmezési játszmák sejtetik, a folyamatok és belátások valahol a kisebbségi magány, az alkotó Másság, az értelmező elbeszélés és a műhelygyakorlatok révén kialakuló kérdésfeltevések univerzumába torkollanak. „Imádkozhatóságba” alakítva, aminek alakzatokba, falak közé, vizuális térbe tagolt lelkisége révén szuverén mód megnyilatkozó attitűdje egyúttal a sosem végleges megoldások, a lehetetlenül fennmaradó kérdések újabb világi felé kalauzol. Embervilágokba, melyek vizuális fohászokba, lakonikusan tagolt triptichonokba, valamely rovátkolt nagy fal réseibe csúsztatott üzenetekkel telített intimitásokat hordoznak. Talán a megmaradás egzisztenciális alapkérdéseit, talán a kimondhatóság vitatható egyértelműségeinek cáfolatát sugallva. Létfeltételként, a megmaradás talányaként, az önfeladás toposzaként akár, ám egyúttal bizonyosságként is.

A.Gergely András

